

UCHWAŁA Nr IX/83/2019
RADY GMINY W BOLESŁAWCU
z dnia 30 października 2019 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego mieszkańców Gminy Bolesławiec na lata 2019-2022”

Na podstawie art. 18 ust.1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.) i art. 1 ust. 1 oraz art. 2 ust. 4 pkt.1 i ust. 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2017-2022 (Dz. U. z 2017 r. poz. 458) uchwala się, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Program Ochrony Zdrowia Psychicznego mieszkańców Gminy Bolesławiec na lata 2019-2022”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bolesławiec.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Artur Dulski

Załącznik do uchwały Nr IX/83/2019
Rady Gminy w Bolesławcu
z dnia 30 października 2019 r.

PROGRAM
OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
MIESZKAŃCÓW GMINY BOLESŁAWIEC
NA LATA 2019-2022

Program został opracowany przez zespół w składzie:

Karolina Słowińska - Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Sylwia Szlapińska - Pełnomocnik ds. rozwiązywania problemów alkoholowych

Agata Maślanka – Sekretarz Gminy

Monika Bielenda- Wykrota – pracownik Urzędu Gminy

Patrycja Hanuszewicz – pracownik Urzędu Gminy

Spis treści:

- I. *Podstawy prawne potrzebne do działań związanych z Ochroną Zdrowia Psychicznego*
- II. *Wprowadzenie*
- III. *Diagnoza obszaru objętego programem*
  - Diagnoza ogólna*
  - Diagnoza obszaru Gminy Bolesławiec*
- IV. *Zestawienie celów ogólnych i szczegółowych Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dot. mieszkańców Gminy Bolesławiec*
  - Cel główny: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb*
  - Cel szczegółowy: Udzielenie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom, nauczycielom*
    - 1. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej*
    - 2. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach*
- V. *Podsumowanie*
- VI. *Sposoby realizacji programu*

1. Podstawy prawne potrzebne do działań związanych z Ochroną Zdrowia Psychicznego:

1. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878 ze zm.)
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz.1507 ze zm.)
3. Ustawa z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz.506 ze zm.)
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U.2019 r. poz. 1373 ze zm.)
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 ze zm.)
6. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 2190 ze zm.)

II. Wprowadzenie

Wprowadzenie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego zobowiązuje wszystkie organy administracji rządowej i samorządowej oraz stowarzyszenia, organizacje społeczne, fundacje, samorzady zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne do podejmowania wszelkich możliwych działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego - cyt. art. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878 ze zm.). Według Światowej Organizacji Zdrowia, zdrowie psychiczne (umysłowe) jest „stanem dobrego samopoczucia” w którym jednostka realizuje się w swoim codziennym życiu, potrafi sobie radzić z sytuacjami stresującymi, a także wydajniej pracuje, co powoduje wniesienie wkładu w życie danej wspólnoty. Jest to globalne dobro publiczne; integralna część zdrowia i dobrostanu obywateli Europy, a także podstawowe prawo człowieka.; jest warunkiem koniecznym dla istnienia zdrowej, społecznie odpowiedzialnej i produktywnej Europy, jaką przewiduje strategia lizbońska; wzmacnia więź społeczną i kapitał społeczny oraz zwiększa bezpieczeństwo życia w środowisku. Znaczne przemiany polityczno-ekonomiczne wzmagają pojawianie się zaburzeń w stylu życia, pracy, budowaniu więzi, co doprowadza w efekcie końcowym do wystawiania zdrowia psychicznego na ciągłe próby, którym coraz częściej nie można podołać.

Brak pozytywnego zdrowia psychicznego jest zarówno zagrożeniem dla zdrowia publicznego, jakości życia a także gospodarki Europy. Osłabienie zdrowia psychicznego, zaburzenia psychiczne oraz zaburzenia zachowania występują u obu płci w każdym wieku, w różnych kulturach i grupach ludności. U ludzi o niższym statusie społeczno- ekonomicznym jest większe prawdopodobieństwo wystąpienia zaburzeń psychicznych niż u osób o znacznie wyższym statusie. Zaburzenia takie wywołują ogromne obciążenia zarówno dla osób jak i ich rodzin, mogą spowodować zmniejszenie się zatrudnienia, wydajność i efektywność pracy jak i wysokość zarobków, pojawienie się ryzyka przestępczości, wzmożenie się wypadków samochodowych, maltretowania oraz wykorzystywania na tle seksualnym, doprowadzenie do zaniedbywania dzieci, rozwodów, przemocy domowej, bezdomności a także w efekcie końcowym samobójstw.

Ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

1. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.
2. Udzielenie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom.
3. Udzielenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.

III. Diagnoza obszaru objętego programem:

Diagnoza ogólna

Z roku na rok jest co raz to więcej dorastających ludzi poniżej osiemnastego roku życia, którzy mają jakieś problemy rozwojowe, emocjonalne lub z zachowaniem oraz zdarzają się także różne zaburzenia psychiczne. Część młodych ludzi w wieku 12-17 lat oraz 18-latków cierpi na depresję. Szkoła odgrywa bardzo dużą rolę w rozwoju wszystkich dzieci a także wpływa na ich zachowanie. Jest skutecznym środkiem promowania zdrowia a także rozwoju edukacyjnego i emocjonalnego młodych ludzi. Wcześnie występujące objawy zaburzeń psychicznych a także słabe wyniki w nauce zwiększają ryzyko zachowań społecznych, wykroczeń, zaburzeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ciąży u nastoletnich dziewczyn a także udziałów w przestępstwach.

W znacznym stopniu wzrósł odczuwany stres w pracy, jest to drugi czynnik pod względem występowania objawów zdrowotnych. Stresujące warunki w pracy powodują ryzyko występowania zaburzeń lękowych, depresyjnych a nawet wypalenia zawodowego. Jednymi z warunków, które mogą przyczynić się do problemów ze zdrowiem psychicznym to m.in. zmniejszone wsparcie społeczne, komunikacja na niskim poziomie, zbyt duże obciążenie hałasem, duże obciążenia pracą, presja czasowa, zbyt częste powtarzające się zadania, konflikty interpersonalne, niepewność zatrudnienia związana z częstym występowaniem umów na czas określony, brak kontroli oraz duże zmiany organizacyjne.

Sytuacje niecodzienne takie jak np. ograniczenie funkcjonowania, pogorszenie się wzroku, śmierć bliskiej osoby a także różne negatywne zdarzenia życiowe mogą wpływać w dużej mierze na ryzyko pojawienia się stanu depresji u osób młodych jak i w podeszłym wieku.

Kobiety, pochodzące z niższych grup społecznych są w dużym stopniu narażone na przemoc domową, agresję a nawet do przymuszenia seksualnego. Inne rodzaje przemocy takie jak zaniedbywanie oraz znęcanie się dotyczą dzieci oraz osób w podeszłym wieku. Takie sytuację mogą doprowadzić do pojawienia się problemów ze zdrowiem psychicznym a także zaburzeń psychicznych.

Dość często wraz z zaburzeniami psychicznymi bądź problemami psychicznymi występuje odrzucenie społeczne tzw. naznaczenie, pozbawia one ludzi szansy na normalne życie w społeczeństwie, narusza ich prawa człowieka a także ogranicza. Osoby posiadające choroby psychiczne również w dużej mierze są dyskryminowane, stają się przeszkodą w wzmacnianiu więzi i integracji ze społeczeństwem. Na skutek takich zdarzeń mogą również występować objawy depresji jak i innych chorób związanych ze zdrowiem psychicznym. Zaburzenia depresyjne występują już w bardzo młodym wieku, zmniejszają możliwość normalnego funkcjonowania i często mają charakter powracający. Bardzo istotną cechą jest odpowiednia diagnoza każdej choroby zarówno psychicznej jak i każdej innej, dzięki niej można w szybki i dobry sposób poprawić swój stan zdrowia.

Ważnym elementem jest identyfikacja dostępnej infrastruktury i środków, które mogły by się przyczynić do wsparcia zarówno promocji jak i profilaktyki zdrowia psychicznego. Wprowadzenie jakości kontroli oraz bezwzględne doskonalenie działań może mieć zasadnicze znaczenie. Najważniejszymi elementami jest nacisk na mechanizmy informowania, włączania w działanie oraz promowania.

Diagnoza obszaru Gminy Bolesławiec

Według stanu na dzień 31.12.2018 Gminę Bolesławiec zamieszkuje 4104 mieszkańców. Opiekę zdrowotną także dla osób z chorobami psychicznymi realizuje ośrodek zdrowia w Bolesławcu w ramach podstawowej opieki medycznej w formie doraźnej, finansowanej ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenia zdrowotne. W gminnym ośrodku zdrowia niestety brak jest lekarza o specjalności: psycholog, psychiatra. Finansowane są z budżetu Gminy Bolesławiec zadania z zakresu pomocy społecznej. Z dokumentacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolesławcu wynika, iż w gminie z pomocy społecznej w różnych formach w roku 2018 korzystało 166 osób, a jest to 71 rodzin.

W związku z realizacją zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi odbywa się poprzez:

- Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin, w szczególności obejmujące poradnictwo prawne, psychologiczne a także rodzinne- realizowane w ramach działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolesławcu
- Podejmowanie działań interwencyjnych w celu umieszczenia osoby w szpitalu psychiatrycznym bez jej zgody, w trybie nagłym
- Podejmowanie działań w celu uzyskania postanowienia sądu o umieszczeniu w szpitalu psychiatrycznym, zakładzie opiekuńczo-leczniczym a nawet domu pomocy społecznej- pomoc w wykonaniu postanowienia
- Podejmowanie działań w celu częściowego bądź całkowitego ubezwłasnowolnienia, ustanowienia opiekuna prawnego
- Kierowanie do Domu Pomocy Społecznej dla osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego
- Pomoc rodzinie w radzeniu sobie z następstwami choroby
- Pomoc w tworzeniu sieci oparcia społecznego
- Realizacja zadań wynikających z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy o pomocy społecznej
- Podejmowanie działań w celu uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności poprzez chore osoby.

W Urzędzie Gminy Bolesławiec przyjmuje raz w tygodniu terapeuta ds. uzależnień. Pomaga on osobom uzależnionym, współuzależnionym a także osobom mającym problem ze zdrowiem psychicznym. Znajdują się także w Wieruszowie Specjalistyczne Poradnie Psychologiczne jak i również Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Działa również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

IV. Zestawienie celów ogólnych i szczegółowych Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dot. mieszkańców Gminy Bolesławiec.

Lp.	Cele, zadania	Realizator	Termin realizacji
Cel główny: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.			
Cel szczegółowy: Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom.			
1. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej.			
1.	Tworzenie wczesnej diagnostyki oraz interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.	Szkoły Podstawowe oraz Przedszkola w Gminie Bolesławiec	2019-2022
2.	Prowadzenie działań skierowanych na wywołanie postaw zrozumienia i akceptacji dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym realizacja lokalnych projektów informacyjno-edukacyjnych sprzyjających postawom przeciwdziałania dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolesławcu, Szkoły Podstawowe Gminy Bolesławiec, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bolesławcu oraz Organizacje pozarządowe realizujące zadania gminne.	2019-2022
3.	Prowadzenie kampanii informacyjnych o możliwych zagrożeniach dla zdrowia psychicznego, ukierunkowanych w stronę dzieci i młodzieży. Prowadzenie działań promocyjnych a także przeciwdziałanie problemom psychicznym dzieci i młodzieży.	Jednostka Oświaty w Urzędzie Gminy Bolesławiec	2019-2022
4.	Porady oraz konsultacje dla rodzin obciążonych chorobami psychicznymi na tematy zdrowia, bytu a także mieszkaniowe.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolesławcu, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bolesławcu	2019-2022
5.	Prowadzenie w szkołach prelekcji a także pogadanek z udziałem	Szkoły Podstawowe Gminy Bolesławiec	2019-2022

	specjalistów z zakresu zdrowia psychicznego.		
6.	Podnoszenie świadomości mieszkańców na temat zdrowia psychicznego poprzez różnego rodzaju plakaty, ulotki w miejscach widocznych i dostępnych dla wszystkich.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolesławcu, Urząd Gminy w Bolesławcu, Szkoły Podstawowe z Gminy Bolesławiec	2019-2022
<p>Cel szczegółowy: Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom.</p> <p>2. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.</p>			
1.	Pomoc w kierowaniu dzieci oraz młodzieży na badania specjalistyczne do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, u których występują zaburzenia zachowania oraz istnieje zagrożenie wystąpienia zaburzeń psychicznych.	Szkoły Podstawowe Gminy Bolesławiec	2019-2022
2.	Porady oraz konsultacje dla rodziców dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi na tematy dotyczące opieki zdrowotnej oraz innych form pomocy	Komórka Oświaty w Urzędzie Gminy Bolesławiec	2019-2022
3.	Porady oraz konsultacje dla osób uzależnionych, zagrożonych zaburzeniami psychicznymi.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolesławcu	2019-2022
4.	Prowadzenie działań ochronnych pomocy społecznej zapewniające bezpieczeństwo socjalne ofiarom przemocy domowej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolesławcu	2019-2022
5.	Zapewnienie wsparcia oraz leczenia umożliwiającego osobom chorym psychicznie na udział w wszelakich aspektach życia społecznego.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolesławcu	2019-2022
6.	Kierowanie do Domów Opieki Społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2019-2022
7.	Porady dla rodziców dot. przyszłości zawodowej dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi	Komórka Oświaty w Urzędzie Gminy Bolesławiec, Szkoły Podstawowe Gminy Bolesławiec	2019-2022
8.	Stworzenie aktualizacji corocznego przewodnika informującego o dostępnych formach opieki	Ośrodek Zdrowia w Bolesławcu	2019-2022

	zdrowotnej i pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi		
9.	Monitorowanie Gminnego Programu Promocji Zdrowia Psychicznego	Urząd Gminy w Bolesławcu	2019-2022

V. Podsumowanie

Ludzie z różnymi zaburzeniami psychicznymi są głównie narażeni na wykluczenie z życia społecznego oraz na życie w ograniczonych środkach materialnych. Poprzez swoją chorobę mają też duże trudności z samodzielnym funkcjonowaniem społecznym a także z integracją z innymi ludźmi. Sytuacja taka powoduje, że dochodzi do spadku aktywności społecznej, powiększenie uzależnienia od opiekunów co w efekcie końcowym powoduje obniżenie jakości życia społecznego tych osób.

Jednostki posiadające zaburzenia psychiczne są w dużej mierze wyśmiewane, nietraktowane poważnie, szykanowane w szczególności nieakceptowane przez osoby z otoczenia zewnętrznego a także bliskich ich osób. Dzięki podjęciu działań można zapewnić osobom z zaburzeniami psychicznymi znacznie lepszy dostęp do świadczeń zdrowotnych i różnych form opieki w środowisku rodzinnym. Uzyskać to można poprzez rozwój specjalistycznej opieki a także wzrostu dostępności do wielu form wsparcia udzielonego jednostkom z zaburzeniami psychicznymi.

Program ten jest powiązany z koncepcjami zawartymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022. Nałożono w szczególności duży nacisk na zadania z zakresu udzielania wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w placówkach przedszkolnych i szkolnych.

VI. Sposoby realizacji programu

Źródłem finansowania programu będą środki finansowe z Narodowego Funduszu Zdrowia oraz środki własne uwzględnione w programach pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których głównym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Do wskaźników monitoringu należą:

- Liczba przygotowanych i zrealizowanych programów i przedsięwzięć profilaktycznych;

- Liczba osób, którym udzielono świadczenia zdrowotne;
- Liczba wykrytych zaburzeń;
- Liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy;
- Ilość materiałów promujących zdrowie psychiczne.

Raz w roku będzie sporządzony raport z ewaluacji. Następnie w formie sprawozdania będzie przedkładany Radzie Gminy do 31 marca każdego roku.

Podmioty uczestniczące w programie:

Urząd Gminy w Bolesławcu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolesławcu, ośrodek zdrowia w Bolesławcu, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnik ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, szkoły i przedszkola z terenu Gminy Bolesławiec .